

'altre que', i també hi té un altre valor afí, més vagament per cert, però sempre dins la secció de les partícules relatives, a saber 'quan'; en bàltic resten elements diversos d'aquest grup relatiu, per més que no tots tinguin significat gaire pròxim (gens estrany puix que el sorotàptic no era cap de les llengües bàltiques, si bé particularment emparentat amb el lèxic i gramàtica d'aquestes), però en el fons relacionables: lit. *kuĩ* 'on', lit. dial. *kũ* 'què?', pruss. ant. *quei* 'on'; en fi l'arm. *ur* 'què', també suposa la mateixa base ieur. en *κῠ-* que el lit. *kuĩ* (cf. Pokorny, *IEW*, 647.10f., 648.12). No és, doncs, excessivament audaç, de postular que en la terra mateixa on s'han conservat les laminetes sorotàptiques (el Vallespir, d'Arles) es vagi mantenir durant un cert temps una partícula d'aquesta llengua dels Ploms, que en el S. II d. C. sorprenguérem en estat de romanització incipient, però ja en marxa: el pas de **κῠR* o **κῠŪR* sorotàptic ('altre') que' al *cor* del ross. medieval és el que s'ha d'esperar.

¹ Diu que en un sol cas es llegeix *car* en un dels mss.: «no-y romangueren entre tots, *car* dos-cents hòmens, e preseren-los», § 158, v, 67.7. Però com que fóra un cas únic en tota la literatura catalana, ens hem de mostrar incrèduls, i admetre que és un error de còpia per *cor*. — ² «Sia feyta una taula a mahel, en la qual se aça a vendre carn de moria --- o camatrencada; mas que no-s pusca vendre més de preu, *cor* que muntaria si-s venia a pes», a. 1318, id., id. xxxii, 147. — ³ Ja s'hi escarrassava Spitzer, *LexikK*, 124.5n. (remetent a M-Lübke, *RomGr*, III, 185, que ben poc hi ajudaria); *AlcM* ho dóna per sobreentès, afectant no veure-hi problema, per fugir de compromís. Jo cercava en la fraseologia del trobador algun vague enllaç; amb ben poc fruit: si R. d'Aurenga explica «quar eu baizan no-us enver-se <no us tiro de sobines> / no m'o tolon --- tertre, ni gel ni conglaipi» (s'entén, sinó la meva cavallerositat) usa *quar* en un sentit derivat de 'per-què' (QUARE) com Gaucelm Faidit «*quar* ves lieis plus sovén no repaire / paors m'o tol e temensa»: és com si digués 'no em deixa llibertat *perquè* ho faci', i en la frase de Ventadorn l'ordre d'això s'inverteix en «per pauc me tenc *quar* ieu vas lieys no cor». Casos extrems, que només amb gran subtilitat podem arribar a mirar com a pròxims a «que hom no m'atrobà *cor* una mesalya ---»: veritable ús preposicional, complement substantiu, res de figurat ni de frase el·líptica i ponderativa. No hi ha cap proximitat real, sinó una ideació il·lusòria nostra, si ens obstinem a pensar una cosa per intromissió dins una altra. — ⁴ A base de *quorum*: en una frase com «amabat equos, *quorum* non habebat nisi unum: zes concebria que s'hagué sobreentès el *nisi* i desplaçat el *quorum* fins a convertir-se en «amabat equos non habebat *quorum* unum»? Francament agafat pels cabells. En *AILC* III (*LleuresC*, 352n.): «podem imaginar que sigui un **co* QUAM '(més)' (= roms., port. ant. *ca*), confós amb *cor*». Però tals «confusions» són un recurs ad hoc, que on convenç

menys és en el terreny de la gramàtica: justament el camp per excel·lència de les distincions. A base de *cur* 'per què?' havia imaginat jo que en una frase mig-interrogativa *venerunt omnes, cur non isti duo?*, perdent-se la interrogació el segon membre s'hagués convertit en *cor aquests dos*: ja hem d'escamotejar *non*, admetre un estrany canvi de valor sintàctic? En fi cal abandonar la idea del tot, per raons materials: *cūr* tenia *u* llarga, i no n'ha quedat cap rastre en cap llengua romànica. Això és postular, doncs, encara més que en la hipòtesi sorotàptica. Quant a suposar que hi hagué un encreuament de *for* (generalment *fors*, *fora*, *fores*) amb *que* (usat aquest amb un valor com el del fr. *que* en *autre que*): tals combinacions són més forçades que enlloc en el camp de les partícules, i la forma real catalana és quasi sempre *fora* o bé *fors* (*for*) *que* com a molt. Fóra temps perdut entretenir-se a refutar una etimologia germànica, a base del b.-al. ant. *ekkor* 'solament' (variant menys coneguda de *ekir* id., i de l'a.-al. ant. *ekkorōdo* (potser per analogia de *elkor* 'altrament', 'de més a més', *ellior* «anderswohin»): basta enunciar l'estat civil veritable d'aquesta forma germànica d'extensió tan limitada, i de semblança tan imperfecta amb el cat. ant. *cor*, per comprendre que ací no hi pot haver més que una vaguíssima paronòmia.

CORALL o bé CORAL, 'esquelet calcari arborescent, de certs pòlips, emprat pels orfebres per a elements vermells de llurs joies', del ll. CORALLIUM, també llatí tardà CORALLUM, que vénen del grec *κοράλλιον*, id. □ 1.ª doc.: *coral* o *corallum* en docs. més o menys llatinitzants dels Ss. XI i XII; *coral* i *corayl*, en cat. pur, S. XIII, *CostTort*.

La pesca del coral en les nostres terres ha tingut sempre el centre màxim a la península del Cap de Creus; a Cadaqués es refereix ja un doc. de 1116, on *corallum* figura en context més llatí, o llatinitzat, que no català, que extracto en la Col·lecció Moreau (B. N. de P., vol. XLVIII); Bast.-Bass. assenyalen *corallo* en un doc. de c. 1051, *coral* en un de 1062 (col. 691). En les Lleudes incloses en els *CostTort*. (S. XIII) es troba de primer «carga de *corayl* dóna de corredura sis diners», després «carga d'orpiment, dos sous; carga de *coral*, dos sous; carga de grana ---» (ed. Ol., pp. 389, 416). Alart n'aplega força testimonis en docs. ross. (més de quinze en la forma *coral*, des de l'a. 1300, però donat el sistema gràfic d'aquesta documentació és ambigu si això val per *korál* o per *korál*; posteriorment ja no hi ha ambigüitat, sobretot si apareix en la forma amb *-yll* o *-ll*: «quintal de *corall* no polit», 1368, «*coralls* toret e polit, *corall* sorta», 1394, «*corall*, *squerpa*, o *polit*, *corals*», a. 1395, «dos liures de *corayll* vermeyll», a. 1416, «una *squerpa* de *corall*», a. 1443). Més tardanament ja no podem mirar com a ambigua la grafia amb *-l*: «agnus-dei / de vellut, e paternòster / de *corall*, qui bastaria / a una regina», Eiximenis (*Dones*, § 301, *EntreDL* I, 202, v. 34); «no sia lícit a patró de nau o leny --- aportar per a traure fora del